

Анотація

Комісарук Н. О. Аналіз механізму бюджетного фінансування охорони навколишнього природного середовища. – Стаття.

Статтю присвячено аналізу механізму бюджетного фінансування охорони навколишнього природного середовища та визначенню особливостей фінансово-економічної системи в природоохоронній сфері.

Ключові слова: бюджетне фінансування, фонд охорони навколишнього природного середовища, механізм бюджетного фінансування, фінансово-економічна система в природоохоронній сфері, екологічний податок.

Аннотация

Комисарук Н. А. Анализ механизма бюджетного финансирования охраны окружающей среды. – Статья.

Статья посвящена анализу механизма бюджетного финансирования охраны окружающей природной среды и определению особенностей финансово-экономической системы в природоохранной сфере.

Ключевые слова: бюджетное финансирование, фонд охраны окружающей природной среды, механизм бюджетного финансирования, финансово-экономическая система в природоохранной сфере, экологический налог.

УДК 342.92

М. С. Хариш

ПРО АДМІНІСТРАТИВНУ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ НЕДЕРЖАВНИМИ ГРОМАДСЬКИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ

Постановка проблеми. До питань, які нині перебувають у центрі уваги сучасної юридичної науки, слід віднести недостатню визначеність норм національного законодавства в частині притягнення до адміністративної відповідальності недержавних громадських організацій за порушення ними інформаційного законодавства України. Це пов'язано з тим, що недержавна громадська організація (громадське об'єднання, засновниками та членами (учасниками) якого є фізичні особи) як організаційно-правова форма громадського об'єднання (ст. 1 Закону України «Про громадські об'єднання») може здійснювати свою діяльність зі статусом юридичної особи або без такого статусу [1]. Однак чинним законодавством України досі не визначено адміністративну відповідальність юридичних осіб, хоча така необхідність давно вже обґрунтована комплексними науковими дослідженнями. Також потребує доопрацювання в Кодексі України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) питання класифікації правопорушень, вчинених недержавними громадськими організаціями, зокрема щодо порушення інформаційного законодавства України.

Для вирішення цих проблем необхідно проаналізувати існуючі в Україні погляди у сфері адміністративного права щодо поняття, завдань, принципів, ознак, підстав та особливостей адміністративної відповідальності за порушення інформаційного законодавства України недержавними громадськими організаціями, а також статті КУпАП у частині порушень застосування законодавства про інформацію недержавними громадськими організаціями в Україні, за які настає адміністративна відповідальність.

Метою статті є з'ясування правових основ та підстав адміністративної відповідальності за правопорушення, вчинені суб'єктами недержавних громадських організацій у сфері інформаційного законодавства України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У процесі дослідження адміністративної відповідальності за порушення законодавства про інформацію недержавними громадськими організаціями в Україні використано сучасну нормативно-правову базу України, енциклопедичні матеріали та праці науковців Ю. Битяка, Л. Білої-Тіунової, В. Гаращука, Г. Гулевської, Є. Додіної, О. Дяченка, С. Ківалова, Л. Ковалюка, Т. Коломоща, В. Колпакова, А. Комзюка, О. Кузьменко, Д. Лук'янця, А. Макаренка, О. Остапенка, С. Стеценка та інших.

Виклад основного матеріалу. Стаття 34 Конституції України гарантує кожному громадянину право на свободу думки й слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань. Також кожен має право вільно збирати, зберігати, використовувати й поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб – на свій вибір. Здійснення цих прав може бути обмежене законом в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету й неупередженості правосуддя [2].

Зміст цієї норми знайшов своє відображення в ст. 5 Закону України від 2 жовтня 1992 року № 2657-ХІІ «Про інформацію», згідно з якою «кожен має право на інформацію, що передбачає можливість вільного одержання, використання, поширення, зберігання та захисту інформації, необхідної для реалізації своїх прав, свобод і законних інтересів. Реалізація цього права не повинна порушувати громадські, політичні, економічні, соціальні, духовні, екологічні та інші права, свободи й законні інтереси інших громадян, права та інтереси юридичних осіб» [3].

Відповідно до п. 1 ст. 7 цього закону право на інформацію охороняється законом. Держава гарантує всім суб'єктам інформаційних відносин рівні права й можливості доступу до інформації.

До суб'єктів інформаційних відносин законодавець відносить фізичних та юридичних осіб, об'єднання громадян та суб'єктів владних повноважень (ст. 4 Закону України «Про інформацію»).

На основі викладеного вище вважаємо, що недержавні громадські організації також слід віднести до суб'єктів інформаційних відносин, адже вони є різновидом громадських об'єднань.

У свою чергу, відповідно до ст. 36 Конституції України, громадяни України мають право на свободу об'єднання в громадські організації для здійснення й захисту своїх прав і свобод та задоволення політичних, економічних, соціальних, культурних та інших інтересів, за винятком обмежень, встановлених законом в інтересах національної безпеки й громадського порядку, охорони здоров'я населення або захисту прав і свобод інших людей. Ніхто не може бути примушений до вступу в будь-яке об'єднання громадян чи обмежений у правах за належність чи неналежність до громадських організацій. Усі об'єднання громадян рівні перед законом [2].

Отже, громадяни та юридичні особи можуть об'єднуватися з різною метою, наприклад щодо захисту навколишнього природного середовища й популяризації технологій дбайливого природокористування, організації змістовного дозвілля для молоді тощо [4, с. 7].

У п. 7 ст. 3 Закону України «Про громадські об'єднання» передбачено право всіх членів (учасників) недержавної громадської організації мати вільний доступ до інформації про її діяльність, у тому числі про прийняті нею рішення та здійснені заходи, а також обов'язок недержавної громадської організації забезпечувати такий доступ. Недержавні громадські організації повинні інформувати громадськість про свої мету (цілі) та діяльність.

Недержавні громадські організації здійснюють свою діяльність в інтересах громадян там, де часто держава не спроможна це забезпечити, і несуть відповідальність за порушення чинного законодавства України, зокрема в інформаційній сфері.

За порушення законодавства про інформацію настає дисциплінарна, цивільно-правова, адміністративна та кримінальна відповідальність, передбачена ст. ст. 27–31 IV розділу Закону України від 2 жовтня 1992 року № 2657-XII «Про інформацію» [3].

Загальне розуміння відповідальності – це покладений на когось або взятий на себе обов'язок відповідати за певну ділянку роботи, справу, за чиїсь дії, вчинки, слова; серйозність, важливість справи, моменту тощо [5, с. 136].

Різновидом відповідальності є юридична відповідальність, яка передбачає застосування до правопорушників (фізичних та юридичних осіб) передбачених законодавством санкцій, що забезпечуються в примусовому порядку державою [6, с. 437].

Традиційний поділ юридичної відповідальності на конституційну, адміністративну, кримінальну, дисциплінарну, цивільно-правову й матеріальну обумовлюється об'єктивними закономірностями розвитку системи права й механізму держави, а також логікою правового регулювання, що підтверджується результатами здійсненої класифікації [7, с. 52].

Для адміністративної відповідальності головною відмінністю є те, що вона реалізується в адміністративному порядку, у процесі реалізації державним органом (посадовою особою) своїх виконавчо-розпорядчих повноважень. При цьому процедура притягнення до адміністративної відповідальності здійснюється шляхом провадження в справах про адміністративні правопорушення з дотриманням визначених законом процесуальних стадій. Навіть у тих випадках, коли справи про адміністративні правопорушення розглядаються судами, зберігається саме адміністративно-процесуальний порядок притягнення до відповідальності [8, с. 10].

Чинне законодавство України не містить положення, яке дозволяло б оперувати також законодавчим визначенням адміністративної відповідальності [9, с. 223]. У ст. 92 Конституції України зазначено, що виключно законами України визначається відповідальність за адміністративні правопорушення [2].

В Україні порядок застосування адміністративної відповідальності за порушення законодавства про інформацію недержавними громадськими організаціями регулюється КУпАП та іншими законодавчими актами, які передбачають адміністративну відповідальність в інформаційній сфері, однак не містять визначення адміністратив-

ної відповідальності, обмежуючись у КУпАП вказівкою на те, що її заходом є адміністративне стягнення, яке застосовується з метою перевиховання правопорушника й запобігання правопорушенням [10, с. 251].

Адміністративній відповідальності властива ризика специфічних рис, які відрізняють її від інших видів юридичної відповідальності. Вона настає, як правило, за особливий вид правопорушень – адміністративні. В окремих випадках її заходи можуть застосовуватися також під час звільнення від кримінальної відповідальності, тобто за діяння, що містять ознаки злочинів, які не становлять великої суспільної небезпеки. Адміністративна відповідальність виявляється в накладенні на порушника адміністративного стягнення, специфічного за своїм змістом і відмінного від заходів кримінального покарання, дисциплінарного впливу та майнової відповідальності [11, с. 6].

Проблеми адміністративної відповідальності зі всіма її складовими елементами та застосуванням стали темою досліджень багатьох українських учених. Їх працям притаманне є те, що, крім загального бачення та визначення поняття адміністративної відповідальності, існує практика побудови так званої «видової» або «інституційної» відповідальності за окремі адміністративні проступки з характеристикою тих чи інших адміністративно-правових відносин, на які здійснюється посягання.

Розглянемо найбільш характерні визначення адміністративної відповідальності:

– репресивний вид відповідальності, де покарання має характер особистого зазнання кари, а вольовий вплив спрямовується на свідомість правопорушника з метою певного психічного переживання ним кари, подолання певних мотивів, якими визначена ірраціональна поведінка, та стимулювання мотивів, які мають схилити до поведінки, що узгоджується з правовими приписами (Л. Коваль) [12, с. 132];

– накладення на правопорушників загальнообов'язкових правил, які діють у державному управлінні, адміністративних стягнень, що призводять до обтяжливих наслідків матеріального чи морального характеру для цих осіб (Ю. Битяк, В. Гаращук, О. Дяченко та інші) [13, с. 170];

– примусове, з дотриманням встановленої процедури, застосування правомочним суб'єктом передбачених законодавством за вчинення адміністративного проступку заходів впливу, виконаних правопорушником (В. Колпаков, О. Кузьменко) [10, с. 251–252];

– різновид правової відповідальності, особлива форма негативного реагування з боку держави в особі її компетентних органів на відповідну категорію протиправних проявів (передусім адміністративних проступків), відповідно до якої особи, що скоїли ці правопорушення, повинні відповісти перед повноважним державним органом за свої неправомірні дії та понести за це адміністративні стягнення в установлених законом формі й порядку (Т. Коломоєць, Г. Гулевська) [14, с. 77];

– специфічне реагування держави на адміністративне правопорушення, що полягає в застосуванні уповноваженим органом або посадовою особою передбаченого законом стягнення до суб'єкта правопорушення. Адміністративна відповідальність встановлюється шляхом видання правових норм, які визначають підстави відповідальності, заходи, що можуть бути застосовані до порушників, порядок розгляду справ про правопорушення й виконання зазначених заходів. Вона потребує оформлення відповідними процесуальними документами та здійснюється державою через

уповноважені органи шляхом покарання особи відповідно до чинного законодавства (О. Остапенко) [15, с. 58–59].

Сучасна наука адміністративного права адміністративну відповідальність здебільшого пов'язує із застосуванням заходів державного примусу, розглядає як передбачену санкціями правових норм реакцію на правопорушення як реалізацію застосування санкцій. Адміністративну відповідальність не можна сприймати окремо від інших видів відповідальності, оскільки вона ґрунтується на необхідності відповідати за власні дії, протиправні вчинки, брати на себе вину за їх наслідки [14, с. 77–78].

Однак наука адміністративного права не дає належної відповіді на питання теорії адміністративної відповідальності юридичних осіб, оскільки відсутнє єдине поняття адміністративного правопорушення, яке однаковою мірою можна застосувати до фізичних та юридичних осіб. Це спотворює визначення адміністративного правопорушення як єдиної підстави адміністративної відповідальності, у тому числі юридичних осіб. Недостатньо розкритою залишається суб'єктивна сторона адміністративної відповідальності, відкритим залишається питання про провину та її форми щодо юридичних осіб, багато в чому визначення провини організацій запозичене із цивільного права. Отже, теорія адміністративного права потребує формулювання своєї концепції й визначення вини юридичної особи [16, с. 4–5].

На думку Д. Лук'янця, в Україні існування адміністративної відповідальності юридичних осіб хоч і є фактом правової реальності, однак ступінь упорядкованості відносин, порівняно з адміністративною відповідальністю фізичних осіб є значно меншим. Зокрема, не існує єдиного кодифікованого нормативного акта, який визначав би основні засади адміністративної відповідальності юридичних осіб. Водночас правовому регулюванню відносин адміністративної відповідальності юридичних осіб притаманна значна кількість рис, спільних із відносинами адміністративної відповідальності фізичних осіб [7, с. 211].

Про адміністративну відповідальність юридичних осіб зазначено в Рішенні Конституційного Суду України щодо офіційного тлумачення положень п. 22 ч. 1 ст. 92 Конституції України, ч. ч. 1, 3 ст. 2, ч. 1 ст. 38 КУпАП (справа про відповідальність юридичних осіб), що згідно з ч. 3 ст. 2 КУпАП його положення поширюються також на адміністративні правопорушення, відповідальність за скоєння яких передбачено законодавством, ще не включеним до КУпАП [17]. З'ясовуючи зміст цієї норми, Конституційний Суд України вважає за доцільне звернутися до походження інституту адміністративної відповідальності.

Є. Додіна, досліджуючи юридичну відповідальність, яку можуть нести громадські організації як колективні суб'єкти правовідносин, вважає, що ця відповідальність за своїм характером є адміністративно-правовою. На її думку, виходячи з того, що громадські організації можуть легалізуватись як шляхом державної реєстрації, так і шляхом повідомлення про заснування, то поняття адміністративної відповідальності громадських організацій ширше, ніж поняття адміністративної відповідальності юридичної особи. Також вона констатує, що законодавство про адміністративну відповідальність юридичних осіб в Україні поки що недостатньо розроблене: загальні положення й принципи в нормативних актах цілком відсутні, механізм притягнення до відповідальності практично не врегульований [18, с. 13].

До завдань адміністративної відповідальності слід віднести охорону прав і свобод громадян, власності, конституційного ладу України, прав і законних інтересів підприємств, установ та організацій, встановленого правопорядку, зміцнення законності, запобігання правопорушенням, виховання громадян у дусі точного й неухильного дотримання Конституції України й законів України, поваги до прав, честі та гідності інших громадян, до правил співжиття, сумлінного виконання своїх обов'язків, відповідальності перед суспільством (ст. 1 КУпАП).

Принципи адміністративної відповідальності, як у цілому, так і в частині порушення законодавства про інформацію, можна визначити як ключові вихідні положення, на яких базується порядок притягнення винних осіб до адміністративної відповідальності. До вказаних принципів належать такі: законність, гласність, невідворотність, індивідуалізація, відповідність провини й покарання [9, с. 223–225], відповідальність за вину, доцільність відповідальності, індивідуальна відповідальність [15, с. 58].

Як явище правової дійсності адміністративну відповідальність характеризують два види ознак: по-перше, ознаки, властиві юридичній відповідальності загалом (основні); по-друге, ознаки, що відмежовують адміністративну відповідальність від інших видів юридичної відповідальності (похідні) [19, с. 290].

Ознаки адміністративної відповідальності за порушення законодавства про інформацію недержавними громадськими організаціями полягають у такому: а) є засобом охорони встановленого державою громадського порядку, власності, прав і свобод громадян, установленого порядку управління; б) передбачають нормативно визначені для застосування (реалізації) санкції правових норм; в) виникли в результаті вчинених протиправних дій; г) мають публічний із боку державних органів і колективних утворень осуд правопорушника за вчинені ним діяння; д) характеризуються юридично значимими для правопорушника наслідками, закріпленими в адміністративно-правових нормах.

Похідні ознаки адміністративної відповідальності характеризують юридичну природу, мету відповідальності, її реалізацію органами (посадовими особами), що уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення й приймати за ними рішення [19, с. 292–293; 20, с. 84].

Ознаки адміністративної відповідальності притаманні не лише відносинам, де суб'єктом, до якого в адміністративному порядку застосовуються стягнення за правопорушення, є фізична особа, а й відносинам за участю юридичних осіб. Дискусії про можливість визнання юридичних осіб суб'єктами адміністративної відповідальності ведуться досить давно [7, с. 205].

В адміністративній відповідальності за порушення законодавства про інформацію недержавними громадськими організаціями треба вбачати юридично-деліктну (протиправна поведінка, проступок) та нормативну (наявність норми адміністративного права, що передбачає відповідальність за таку поведінку) сторони.

За віковою ознакою до адміністративної відповідальності за порушення законодавства про інформацію недержавними громадськими організаціями притягуються особи, які досягли на момент вчинення вказаних протиправних дій шістнадцятирічного віку. Регулювання відповідальності неповнолітніх повинне здійснюватися за ст. ст. 13, 24-1 КУпАП [21].

Адміністративна відповідальність за порушення законодавства про інформацію недержавними громадськими організаціями реалізується на загальних правових засадах.

Для забезпечення верховенства права, законності, прав людини й громадянина під час вирішення справ про проступки слід керуватись нормами, що виключають адміністративну відповідальність або звільняють від неї, а також враховувати обставини, що пом'якшують (ст. 34 КУпАП) відповідальність за порушення законодавства про інформацію недержавними громадськими організаціями.

Обставинами, що виключають адміністративну відповідальність, законодавець визнає дії особи в стані крайньої необхідності або в стані неосудності (ст. 17 КУпАП). Однак виникає правова колізія, адже цю норму неможливо застосувати до недержавних громадських організацій зі статусом юридичної особи.

Звільнення від адміністративної відповідальності за порушення законодавства про інформацію недержавними громадськими організаціями є можливим за таких підстав: а) коли характер вчиненого проступку й особи правопорушника свідчить про доцільність застосування до нього заходів громадського впливу (ст. 21 КУпАП); б) коли визнано малозначність проступку (ст. 22 КУпАП).

Статтею 30 Закону України «Про інформацію» передбачено звільнення від відповідальності. Таким чином, ніхто не може бути притягнутий до відповідальності за висловлення оціночних суджень. У такому разі оціночними судженнями, за винятком наклепу, є висловлювання, які не містять фактичних даних, критики, оцінки дій, а також висловлювання, що не можуть бути витлумачені як такі, що містять фактичні дані, зокрема з огляду на характер використання мовностилістичних засобів (вживання гіпербол, алегорій, сатири). Оціночні судження не підлягають спростуванню та доведенню їх правдивості [3].

Недержавні громадські організації як суб'єкти інформаційних відносин звільняються від відповідальності за розголошення інформації з обмеженим доступом, якщо суд встановить, що ця інформація є суспільно необхідною.

Відповідно до предмета нашого розгляду вважаємо, що адміністративна відповідальність за порушення законодавства про інформацію недержавними громадськими організаціями – це владний вплив держави через уповноважені органи шляхом покарання недержавної громадської організації, яка порушила суспільні відносини, закріплені в Законі України «Про інформацію», та застосування до неї адміністративних стягнень, передбачених законом.

Згідно зі ст. 28 Закону України «Про громадські об'єднання» до недержавних громадських організацій за порушення інформаційного законодавства можна застосувати лише єдине стягнення – припинення діяльності, що не дає змогу об'єктивно притягнути цю організацію до адміністративної відповідальності залежно від суспільної небезпеки її діяння [1].

Слід зважати на підстави та особливості, які притаманні адміністративній відповідальності за порушення законодавства про інформацію недержавними громадськими організаціями. Вони є достатньо типовими для характеристики адміністративної відповідальності, а саме: а) її підставою є адміністративний проступок; б) накладається як на індивідуальні, так і на колективні суб'єкти, які винні в скоєнні адміністративного проступку; в) врегульована нормами адміністративного права, які передбачають

вичерпний перелік адміністративних порушень, стягнень, державних органів, уповноважених на притягнення до відповідальності; г) передбачений особливий порядок притягнення до адміністративної відповідальності, який характеризується оперативністю, економічністю, спрощеністю; д) притягнення до адміністративної відповідальності в більшості випадків здійснюється в адміністративному (позасудовому) порядку тощо [22, с. 75–77].

Виокремлюють три підстави адміністративної відповідальності: нормативну (система норм, що регулюють її), фактичну (адміністративний проступок) і документальну (процесуальну) (акт компетентного органу про накладення адміністративного стягнення) [20, с. 76; 23, с. 139].

До нормативних підстав належить наявність норм, які визначають діяння щодо порушення законодавства про інформацію недержавними громадськими організаціями проступком, заходи примусу за його вчинення, суб'єктів відповідальності та юрисдикції; встановлюються правила, за якими накладаються й виконуються стягнення, забезпечується законність, права учасників провадження тощо.

До фактичних підстав порушення законодавства про інформацію недержавними громадськими організаціями слід віднести факт скоєння правопорушення та факт виконання заходів відповідальності. Крім цього, до них належать факти затримання, огляду, подання звернень, визнання доказами фактичних даних тощо.

Документальними (процесуальними) підставами порушення законодавства про інформацію недержавними громадськими організаціями є складення протоколу про адміністративне правопорушення й прийняття постанови в справі, яку розглядають. До протоколу про адміністративне правопорушення можуть бути долучені акти, довідки, звернення, облікові документи тощо, що є доказами в справі.

Адміністративна відповідальність за порушення законодавства про інформацію недержавними громадськими організаціями настає за наявності фактичної підстави її застосування до правопорушника. Таким є адміністративний проступок – різновид правопорушень. Крім того, до адміністративної відповідальності може бути притягнено особу, яка скоїла діяння, що містить ознаки злочину, проте не є суспільно небезпечною та на підставі цього звільняється від кримінальної відповідальності (ст. 51 Кримінального кодексу України) [12, с. 130].

Недержавна громадська організація нестиме адміністративну відповідальність, якщо до моменту вчинення адміністративного правопорушення, у тому числі порушення інформаційного законодавства України, вона була зареєстрована в установленому законом порядку.

Ми вважаємо, що особливістю притягнення до адміністративної відповідальності недержавної громадської організації є те, що порушення законодавства України про інформацію може вчинити як вищий орган управління (конференція, з'їзд, рада тощо), керівник організації, його заступник чи уповноважений представник, тобто посадові особи недержавної громадської організації, які наділені відповідними повноваженнями, так і громадяни – члени (учасники) цієї організації.

Отже, згідно зі ст. 212-3 КУпАП до адміністративної відповідальності притягуються посадові особи, які порушили право на інформацію та право на звернення, а саме:

– не оприлюднили інформацію, обов'язкове оприлюднення якої передбачене законами України «Про доступ до публічної інформації» та «Про засади запобігання і протидії корупції»;

– порушили Закон України «Про доступ до публічної інформації» (необґрунтовано віднесли інформацію до інформації з обмеженим доступом, не надали відповідь на запит на інформацію, не надали інформацію, неправомірно відмовили в наданні інформації, несвоєчасно або неповно надали інформацію, надали недостовірну інформацію);

– обмежили доступ до інформації або віднесли інформацію до інформації з обмеженим доступом, якщо це прямо заборонено законом;

– неправомірно відмовили в наданні інформації, несвоєчасно або неповно надали інформацію, надали інформацію, що не відповідає дійсності, у відповідь на адвокатський запит, запит кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури, її палати або члена відповідно до Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність»;

– не надали доступ до судового рішення або матеріалів справи за заявою особи, а також інше порушення Закону України «Про доступ до судових рішень»;

– незаконно відмовили в прийнятті та розгляді звернення, інше порушення Закону України «Про звернення громадян» [21].

Посадові особи та громадяни за вчинені правопорушення в інформаційній сфері також несуть адміністративну відповідальність за такі дії:

– порушення законодавства про державну таємницю: недотримання встановленого законодавством порядку передачі державної таємниці іншій державі чи міжнародній організації; засекречування інформації про стан довкілля, про якість харчових продуктів і предметів побуту, про факти порушень прав і свобод людини та громадянина, про незаконні дії органів державної влади, органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб, безпідставне засекречування інформації; невжиття заходів щодо забезпечення охорони державної таємниці та незабезпечення контролю за охороною державної таємниці (ст. 212-2 КУпАП) [21];

– порушення порядку обліку, зберігання й використання документів та інших матеріальних носіїв інформації, що містять службову інформацію (ст. 212-5 КУпАП) [21];

– здійснення незаконного доступу до інформації в інформаційних (автоматизованих) системах, незаконне виготовлення чи розповсюдження копій баз даних інформаційних (автоматизованих) систем (ст. 212-6 КУпАП) [21].

Під час розгляду правопорушень у сфері обігу інформації, за які відповідно до КУпАП настає адміністративна відповідальність, виникають певні труднощі, оскільки чинний КУпАП не має окремої глави, присвяченої саме вказаним проступкам, а правопорушення, які можна було б включити до цієї глави, розташовані в різних главах Особливої частини КУпАП. Наприклад, такими порушеннями є: 1) ненадання інформації; 2) відмова від надання необхідної інформації; 3) несвоєчасне надання інформації; 4) надання недостовірної інформації; 5) приховування або перекручення інформації: а) для ведення колективних переговорів і здійснення контролю за виконанням колективних договорів, угод (ст. 41-3 КУпАП); б) про стан земель (ст. 53-2 КУпАП); в) за запитом посадових осіб і зверненнями громадян та їх об'єднань щодо безпеки утворення відходів та поводження з ними (ст. 82-3 КУпАП); г) екологічної інформації (ст. 91-4 КУпАП); д) для взаємоз'єднання телекомунікаційних мереж (ст. 148-5

КУпАП); е) про товари (роботи, послуги); є) про продукцію, якщо ця інформація не зашкодила життю, здоров'ю та майну споживача (ст. 156-1 КУпАП); ж) про охорону навколишнього природного середовища, використання природних ресурсів, радіаційної безпеки або охорону природних ресурсів (ст. 188-5 КУпАП); з) надання завідомо неправдивих даних Національній комісії регулювання ринку комунальних послуг України (ст. 188-36 КУпАП); и) невиконання законних вимог посадових осіб органів ринкового нагляду та їх територіальних органів щодо проведення перевірки, ненадання їм передбаченої законодавством інформації чи надання недостовірної інформації, створення інших перешкод для виконання покладених на них обов'язків (ст. 188-37 КУпАП) тощо [21].

Вважаємо, що суспільні відносини, які порушуються у сфері інформації, є об'єктом порушення недержавними громадськими організаціями інформаційного законодавства України.

Ми погоджуємося з думкою А. Благодарного, що в чинному законодавстві України про адміністративні правопорушення в інформаційній сфері відсутній нормативний акт, який містив би вичерпний перелік законів, що передбачають адміністративну відповідальність [24, с. 123].

Висновки. Узагальнюючи, слід зазначити, що в Україні недержавні громадські організації виступають суб'єктом інформаційних відносин і за порушення законодавства України про інформацію несуть, окрім дисциплінарної, цивільно-правової, кримінальної, також адміністративну відповідальність. Водночас потребує вдосконалення законодавство про адміністративну відповідальність недержавних громадських організацій у цілому і суб'єктів інформаційних відносин зокрема. Нині притягнення до адміністративної відповідальності недержавних громадських організацій за порушення законодавства про інформацію фактично не врегульовано.

Також вважаємо, що існуючі в КУпАП норми статей, що передбачають адміністративну відповідальність за порушення законодавства про інформацію, слід об'єднати в окрему главу. Це дасть змогу в подальшому запобігти виникненню труднощів під час розгляду правопорушень, вчинених у сфері обігу інформації.

Література

1. Про громадські об'єднання : Закон України від 22 березня 2012 року № 4572-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 1. – Ст. 1.
2. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
3. Про інформацію : Закон України від 2 жовтня 1992 року № 2657-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 48. – Ст. 650.
4. Лациба М.В. Як розуміти новий закон «Про громадські об'єднання» / М. В. Лациба, А.О. Шимчук. – К. : Укр. незалежн. центр політ. дослідж., 2013. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ucipr.kiev.ua>.
5. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. – К. ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2003. – 1440 с.
6. Юридична енциклопедія : в 6 т. / редкол. : Ю.С. Шемшученко (відп. ред.) та ін. – К. : Укр. енцикл., 1998– . – Т. 1 : А–Г. – 1998. – 672 с.
7. Лук'янець Д.М. Адміністративно-деліктні відносини в Україні: теорія та практика правового регулювання : [монографія]. / Д.М. Лук'янець. – Суми : ВТД «Університетська книга», 2006. – 367 с.
8. Лук'янець Д.М. Розвиток інституту адміністративної відповідальності: концептуальні засади та проблеми правореалізації : автореф. дис. ... докт. юрид. наук: спец. 12.00.07 «Адміністративне

право і процес; фінансове право; інформаційне право» / Д.М. Лук'янець ; Інститут держави і права ім. В.М. Корецького. – К., 2007. – 35 с.

9. Стеценко С.Г. Адміністративне право України : [навч. посібник] / С.Г. Стеценко. – К. : Атіка, 2007. – 624 с.

10. Колпаков В.К. Адміністративне право України : [підручник] / В.К. Колпаков, О.В. Кузьменко. – К. : Юрінком Інтер, 2003. – 544 с.

11. Адміністративна відповідальність в Україні : [навч. посібник] / за заг. ред. доц. А.Т. Комзюка. – 2-е вид., перероб. і доп. – Х. : Ун-т внутр. справ, 2000. – 99 с.

12. Коваль Л.В. Адміністративне право : [курс лекцій для студ. юрид. вуз. та ф-тів] / Л.В. Коваль. – К. : Вентурі, 1998. – 208 с.

13. Адміністративне право України : [підручник] / [Ю.П. Битяк, В.М. Гаращук, О.В. Дяченко та ін.]; за ред. Ю.П. Битяка. – К. : Юрінком Інтер, 2005. – 544 с.

14. Адміністративне право України : [навч. посібник] / за заг. ред. Т.О. Коломєць, Г.Ю. Гулевської. – К. : Істина, 2007. – 216 с.

15. Адміністративне право : [навч. посібник] / О.І. Остапенко, З.Р. Кісіль, М.В. Ковалів, Р.В. Кісіль. – 2-ге вид. – К. : Алерта ; КНТ ; ЦУЛ, 2009. – 536 с.

16. Колесниченко Ю.Ю. Административная ответственность юридических лиц : дисс. ... канд. юрид. наук спец. 12.00.02 «Конституционное право; муниципальное право» / Ю.Ю. Колесниченко ; Московская государственная юридическая академия. – М., 1999. – 170 с.

17. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням відкритого акціонерного товариства «Всеукраїнський Акціонерний Банк» (справа про відповідальність юридичних осіб) № 7-рп/2001 від 30 травня 2001 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua/doc/?code=v007p710-01>.

18. Додіна Є.Є. Адміністративно-правовий статус громадських організацій в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / Є.Є. Додіна ; Одеська національна юридична академія. – О., 2002. – 21 с.

19. Колпаков В.К. Адміністративно-деліктний правовий феномен : [монографія] / В.К. Колпаков. – К. : Юрінком Інтер, 2004. – 528 с.

20. Колпаков В.К. Адміністративна відповідальність (адміністративно-деліктне право) : [навч. посібник] / В.К. Колпаков. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 256 с.

21. Кодекс України про адміністративні правопорушення № 8073-Х від 7 грудня 1984 року (редакція від 15 квітня 2014 року) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.

22. Ківалов С.В. Адміністративне право України : [навч.-метод. посібник] / С.В. Ківалов, Л.Р. Біла. – 3-тє вид., переробл. і допов. – О. : Юридична література, 2006. – 488 с.

23. Макаренко А.В. Адміністративне право : [навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц.] / А.В. Макаренко. – К. : КНЕУ, 2008. – 264 с.

24. Благодарний А.М. Особливості адміністративної відповідальності за правопорушення в інформаційній сфері / А.М. Благодарний // Адміністративне право. – 2009. – № 11. – С. 123–126.

Анотація

Харьш М. С. Про адміністративну відповідальність за порушення інформаційного законодавства України недержавними громадськими організаціями. – Стаття.

У статті на основі енциклопедичної, теоретичної літератури та нормативно-правових актів України розкрито поняття, ознаки, підстави та особливості адміністративної відповідальності за порушення інформаційного законодавства України недержавними громадськими організаціями. Досліджено настання адміністративної відповідальності за порушення чинного інформаційного законодавства України недержавними громадськими організаціями.

Ключові слова: недержавні громадські організації, інформаційне законодавство, адміністративна відповідальність.

Аннотация

Харьш М. С. Об административной ответственности за нарушение информационного законодательства Украины негосударственными общественными организациями. – Статья.

В статье на основе энциклопедической, теоретической литературы и нормативно-правовых актов Украины раскрыты понятия, признаки, основания и особенности административной ответственности за нарушение информационного законодательства Украины негосударственными общественными организациями. Исследовано наступление административной ответственности за нарушение действующего информационного законодательства Украины негосударственными общественными организациями.

Ключевые слова: негосударственные общественные организации, информационное законодательство, административная ответственность.